

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Географічний факультет
Кафедра країнознавства та туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
Тарас ПШЕНИЧНИЙ

« 22 » 09 2023 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО

« 22 » 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Страхування й безпека в туризмі

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: **Винниченко Ігор**, кандидат географічних наук, доцент кафедри країнознавства та туризму

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

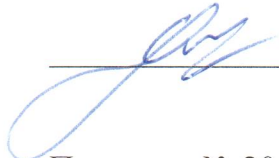
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2023

Розробник: **Винниченко Ігор**, кандидат географічних наук, доцент кафедри
країнознавства та туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри країнознавства та туризму

_____ Ольга ЛЮБИЦЕВА

Протокол № 20 від 30 червня 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «19» вересня 2023 року

Голова науково-методичної комісії _____ Н.К. Наталія КОРОГОДА

«19» вересня 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 2 від «22» 09 2023 року

Голова науково-методичної комісії _____ (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. **Мета дисципліни:** формування системи теоретичних знань і практичних навичок з безпеки в туризмі та страхуванні, щодо основ правових та організаційних питань, факторів ризиків та безпеки в різних видах туризму, сутності страхування, його ролі, основних видів та характерних рис.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:** студенти мають базуватися на попередньо засвоєних в середній загальноосвітній школі знаннях з географії, а також навчальних дисциплін попередніх курсів .

3. **Анотація навчальної дисципліни:** навчальна дисципліна присвячена навчанню майбутніх бакалаврів вмінням оцінювати рівень якості туристських послуг, сформуванню правильного ставлення до питань безпечної діяльності в туризмі, розуміння чинників природного, техногенного і соціального характеру, що представляють загрозу при здійсненні подорожі, особливо екстремального туризму і спортивного відпочинку, знання нормативних документів, методів страхування туристів і фінансового ризику в туризмі.

4. **Завдання дисципліни «Страхування й безпека в туризмі»** полягають у наданні здобувачам загальних компетентностей, передбачених освітньою програмою «Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм», зокрема:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК2);
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК8);

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Форми і методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумко вій оцінці з дисциплі ни
Код	Результат навчання			

1. Знати:				
PH 1.1	- основи розвитку туристського бізнесу; - організацію, планування, прогнозування результатів туристської діяльності; - основи управління туристським процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристській дестинації, на туристському підприємстві	Лекції; самостійна робота (підготовка матеріалів за заданою темою)	Усна відповідь, завдання для самостійної роботи, доповнення, доповідь з обраної теми, участь у дискусії, контрольні роботи	15%
PH 1.2	- найважливіші програми розвитку сталого туризму; - механізми взаємодії суб'єктів світового та національного туристського ринків і положення соціально-відповідального бізнесу в туризмі			15%
PH 1.3	міжнародні концепції розвитку туристської діяльності			10%
PH 1.4	найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом			10%
2. Вміти:				
PH 2.1	- приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми; - використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму	Лекції; самостійна робота (підготовка матеріалів за заданою темою)	Усна відповідь, доповнення, доповідь з обраної теми, участь у дискусії, самостійна робота	10%
PH 2.2	розробляти краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру			10%
PH 2.3	розробляти проекти та управляти ними; управляти ризиками в туризмі			10%
3. Комунікація:				
PH 3.1	демонструвати здатність до міжкультурної взаємодії в сфері міжнародної туристичної освіти та професійної діяльності	Самостійна робота, лекції	Усна відповідь, завдання для самостійної роботи, доповнення, доповідь з обраної теми, участь у	5%

			дискусії	
РН 3.2	Проявляти увагу і толерантність до іншої / інакшої думки у процесі інтелектуальної комунікації		Усна відповідь, доповнення, участь у дискусії	5%
4. Автономність та відповідальність:				
РН 4.1	мати дух підприємництва, креативність, бажання досягти успіху і самореалізовуватися	Самостійна робота	Усна відповідь, доповідь з обраної теми, завдання для самостійної роботи	5%
РН 4.2	демонструвати спроможність до навчання з високим рівнем автономності		Усна відповідь, завдання для самостійної роботи, контрольні роботи	5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)											
ПРН1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи)	+	+	+	+							
ПРН 15. Вміти розробляти краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру					+	+	+			+	
ПРН 18. Вміти впроваджувати та організовувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу						+	+			+	

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, написання модульних контрольних робіт (МКР).

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – 1 (знання) – до 50%;
- результати навчання – 2 (вміння) – до 30%;
- результати навчання – 3 (комунікація) – до 10%;
- результати навчання – 4 (автономність та відповідальність) – до 10%

7.1 Форми оцінювання студентів:

У курсі передбачено 2 змістовні частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій. Завершується дисципліна заліком.

Семестрове оцінювання: кількість балів, які студент отримує упродовж семестру, є сумою балів, що були отримані при опитуванні та виконанні модульних контрольних робіт (МКР).

Організація оцінювання: опитування у тестовій та письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної теми.

МКР проводяться у тестовій формі.

Студенти, які отримали за МКР меншу за мінімально передбачену кількість балів, перескладають її.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

10-12 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу;

8-9 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу; допускаються несуттєві неточності;

5-7 балів – студент загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності;

1-4 бали – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань, має суттєві помилки у відповіді, без використання основної і додаткової літератури, посилання на неідентифіковані I-net джерела, артикуляція відповіді з гаджета.

2. Самостійні роботи:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, демонструє самостійність;

4-3 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, не повністю розкриває зміст поставленого завдання, демонструє самостійність та достовірність проведеної роботи; допускаються несуттєві неточності;

2 бали – загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань і самостійності, демонструє посередню творчу активність у виконанні поставленого завдання; робота містить суттєві неточності;

0-1 бал – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; демонструє несамотійність у виконанні завдань.

3. Доповнення, участь у дискусії:

2 бали – доповнення / коментарі у дискусії / змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

1 бал – доповнення / коментарі у дискусії / загалом змістовне.

0-0,5 бали – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

4. Доповідь на обрану тему:

10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність проведеного дослідження;

9 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеної роботи; допускаються несуттєві неточності;

8 балів – загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань і самостійності, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності;

7-1 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; демонструє несамотійність у виконанні завдань

5. Модульна контрольна робота:

10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність проведеного дослідження;

9-8 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеної роботи; допускаються несуттєві неточності;

7-6 балів – загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань і самостійності, не спирається на необхідну навчальну

літературу, демонструє посередню творчу активність у виконанні поставленого завдання; робота містить суттєві неточності;

5-1 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань; демонструє несамотійність у виконанні завдань.

7.2. Організація оцінювання:

Підсумковою формою оцінювання є залік.

Обов'язковим для заліку є написання двох тематичних контрольних робіт та усні презентації за темами, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Проміжний контроль виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Шкала відповідності оцінки (за умови ПК)

За 100 – бальною шкалою	За національною шкалою
60–100	Зараховано / Passed
1–59	Не зараховано / Fail

Загалом формування оцінки визначається «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (друга редакція), уведеним в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ТА САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
	Лекції	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Теоретично-методологічні засади організації безпечного туризму			
1.	Класифікація існуючих небезпек (Генезис небезпек. Ризик як міра небезпеки. Класифікація ризиків (природні, екологічні, техногенні, комерційні, індивідуальні, колективні, соціальні, потенційні територіальні, неприйнятні, ризики якими нехтують). Критерії безпеки і комфортності робочих і житлових приміщень. Екологічний паспорт. Принципи та засоби забезпечення безпеки)	2	6
2.	Безпека туристської подорожі (Методологія виживання. Харчування в умовах автономного існування. Небезпеки в будь-яких умовах походу. Орієнтування на місцевості.	2	4

	Ночівля без намету)		
3.	Загроза геофізичних впливів під час подорожей (Повені. Землетруси. Цунамі. Снігові лавини. Селі. Бурі, урагани і шторми (тайфуни). Шквальні бурі і смерчі (торнадо). Пилові бурі)	2	4
4.	Екологічні фактори безпеки (Вода як фактор середовища проживання. Гігієнічні вимоги до якості води)	2	4
5.	Інфекційні та імунні захворювання (Вірусні захворювання. Захворювання, що викликаються найпростішими)	2	4
6.	Медичні аспекти безпеки в туризмі (Хвороби адаптації туриста. Рекомендації при відмороженні і замерзанні. Тепловий вплив. Рекомендації з надання допомоги при тепловому ударі. Загальні рекомендації з акліматизації)	2	4
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2	4
	Усього за змістовний модуль	14	30
<i>Змістовий модуль 2. Страхування в туризмі: сутність, принципи, види, форми</i>			
7.	Страхування в туризмі (Види страхування у сфері туристської діяльності. Система страхування фінансових ризиків в туризмі)	2	4
8.	Державне регулювання страхової діяльності в Україні	2	4
9.	Підходи до класифікації страхування. Страхові ризики і їхня оцінка	4	4
10.	Особисте страхування	2	4
11.	Майнове страхування в туристській індустрії	2	4
12.	Медичне страхування в туризмі (Міжнародні медико-санітарні правила)	2	4
	<i>Модульна контрольна робота</i>	2	4
	Усього за змістовний модуль	16	28
УСЬОГО за семестр		30	58

Загальний обсяг 90 год., у тому:

лекції – **30 год.**

самостійна робота – **58 год.**

консультації – **2 год.**

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Чорненко Н.В. Безпека туризму: навч. посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 188 с.

2. Торяник В.М., Джинджоян В.В. Безпека туризму: навчальний посібник. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2018. 284 с.
3. Козинець В.М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму: навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 576 с.
4. Голод А. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування: монографія. Львів: ЛДУФК, 2017. 340 с.
5. Навчальний посібник з курсу «Безпека життєдіяльності» для бакалаврів напрямів підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа» та 6.140103 «Туризм» денної та заочної форм навчання / Укл. С.М. Неменуца. Одеса: ОНАХТ, 2017. 125 с.
6. Мамотенко Д.Ю. Ризики та економічна безпека туристичних підприємств : Навчальний посібник / Д. Ю. Мамотенко, А. П. Безхлібна, С. В. Гресь-Євреїнова. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. 244 с
7. Голод А., Феленчак Ю. Страхування в туристичній діяльності: навч. посіб.: у 2 ч. Львів: ЛДУФК, 2016. 156 с.
8. Бакало, Н., Кречотень, І., Маховка, В. Страхування в туризмі. *Економічні горизонти*. 2023, № (1(23)). С. 59–69.

Додаткові

1. Фокін С.П. Безпека у туризмі як чинник сталого розвитку туризму. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153586163.pdf>
2. Кондель В. М. К64 Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Безпека туризму». Полтава: ПП «Астроя», 2020. 162 с.
3. Гаталяк О.М., Пандяк І.Г. Особливості страхування в туризмі. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Hataliak-Osoblyvosti-strakhuvannia-v-turyzmi.pdf>
4. Поліс туристичного страхування. URL: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Поліс_туристичного_страхування
5. Семенова М. Туристичне страхування: що це та як працює. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA015335
6. Туристичне страхування. URL: <https://iic.kharkov.ua/ua/turistichne-strahuvannya>
7. Кучай О. Особливості страхування в сучасному міжнародному туристичному бізнесі. URL: <file:///C:/Users/amd/Downloads/651-Текст%20статті-625-1-10-20211007.pdf>
8. Страхування у міжнародному туризмі : робоча програма для студентів спеціальності 242 "Туризм" першого (бакалаврського) рівня: / уклад. А. В. Кравцова, М. В. Алдошина. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 56 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/18300/1/2017-Кравцова%2С%20Алдошина.pdf>
9. Пономарьова О.Б., Марченко А.О., Романько В.Ю. Роль страхування у сфері міжнародного туризму. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/102.pdf>
10. Погасій С.О. Технологія туристської діяльності: конспект лекцій. / С.О. Погасій, М.В. Тонкошкур. Харків.: ХНУМГ, 2013. 154 с.

11. Писаревський І. М. Управління сталим розвитком в туризмі : навч. посібник / І. М. Писаревський, Л. В. Оболенцева, О. І. Угоднікова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 96 с.
12. Писаревський І.М. Планування та організація туристських маршрутів: Підручник / І.М. Писаревський, М.В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ госп-ва. Харків.: ХНАМГ, 2011. 304 с.
13. Козловський Є. В. Правове регулювання туристичної діяльності: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2015. 272 с.
14. Про туризм: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282–IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
15. Вимоги безпеки на гірськолижних трасах. URL: <http://donlegion.com/index.php?aid=50> (дата звернення: 05.04.2019).
16. Про захист прав споживачів: Закон України № № 1023-XII. Ред. від 12.05.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12> (дата звернення: 05.08.2019).
17. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 17.08.2019).
18. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-p
19. [https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10645/1/strahuvanny a-v-turizmi-kurs-lekcij-242.pdf](https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10645/1/strahuvanny-a-v-turizmi-kurs-lekcij-242.pdf)
20. <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Hataliak-Osoblyvosti-strakhuvannia-v-turyzmi.pdf>
21. <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/25152/1/Hafaliak.pdf>